

Ешонкулова К.С.

студент,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ПОПЕРЕДЖЕННЯ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Різке соціальне розшарування сімей, неврівноваженість психоемоційного фону виховання, соціалізація в умовах знецінення загальнолюдських принципів моралі призводять до порушення соціальної адаптації, яке характеризується зловживанням однією або кількома психоактивними речовинами.

Щоб подолати таку складну соціальну проблему як адиктивна поведінка учнівської молоді, необхідно вивчити соціальні, біологічні та психологічні причини тютюнопаління, вживання алкоголю і наркотиків, створити систему профілактичних мір, націлену на протидію умовам і факторам адиктивної поведінки, оскільки мова йде не про здоров'я і добробут окремих особистостей, а про здоров'я нації у цілому, яке не може почуватися у безпеці, якщо не знайде ефективного механізму попередження тютюнопаління, алкоголізму і наркоманії.

Особливо вразливими щодо формування адиктивної поведінки є учнівська молодь. Це зумовлене тим, що певна частина втрачає соціальні орієнтири, намагається дистанціюватися від реальності, отримувати лише матеріальні цінності, виявляє страх перед майбутнім. Несвоєчасне вирішення психологічних та освітньо-виховних проблем призводить до загострення питань правового змісту. Тому сьогодні особливу увагу потрібно звернути на відбудову чіткої навчально-виховної системи, яка б забезпечувала створення і збагачення традицій освіти, різнобічну соціально значущу діяльність, організацію змістовного проведення дозвілля, індивідуальний підхід до роботи, ранню профілактичну роботу щодо попередження негативних явищ серед учнівської молоді. Це робить надзвичайно актуальним дослідження проблеми адиктивної поведінки учнівської молоді з соціально-педагогічних позицій.

Концептуальні основи формування фізично та морально здорової особистості обґрунтовані І.Бехом, С.Максименком, С.Кириленко, С.Омельченко, С.Свириденко; дослідження впливу психоактивних речовин на фізичний та психічний стан

неповнолітніх проводили В.Бехтерев, Б.Братусь, І.Сеченов. Значущими щодо пошуку ефективних шляхів профілактики вживання психоактивних речовин і пов'язаних із ним правопорушень підлітків є дослідження О.Безпалько, О.Ващенко, Г.Довбах, Н.Заверико, І.Зверєвої, Н.Зимівець, Л.Колесова, М.Окаринського, С.Омельченко, О.Панченка, О.Пилипенка, Т.Салюк, Д.Семенова, І.Сомової, І.Шеремет. У дисертації Н.Пихтіної досліджується формування професійно-педагогічної готовності майбутніх учителів до профілактики адиктивної поведінки. І. Шишова обґрунтувала у своїй роботі педагогічні умови профілактики наркоманії серед підлітків у виховному процесі загальноосвітніх шкіл. О.Сердюк розглядає наркотизм та його профілактику із соціологічних позицій.

Аналіз наукових джерел та практичної роботи фахівців засвідчив, що актуальність проблеми дослідження визначається протиріччями між зростанням темпів уживання психоактивних речовин підлітками, між великим спектром мотивів уживання тютюну, алкоголю, наркотиків, між сучасними запитами і проблемами та реальним рівнем профілактичної роботи. Тому негайно встає проблема пошуку нових форм і методів соціально-педагогічної роботи у сфері профілактики адиктивної поведінки.

Недостатня наукова розробка даної проблеми, необхідність її глибокого і послідовного вирішення на рівні педагогічної теорії та практики обумовили вибір теми магістерського дослідження: «Форми і методи соціально-педагогічної роботи з попередження адиктивної поведінки серед учнівської молоді».

Мета дослідження: науково обґрунтувати і змістовно розробити систему соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки учнівської молоді, експериментально перевірити її ефективність.

Завдання роботи:

1. Провести теоретичний аналіз засад діяльності соціального педагога з профілактики адиктивної поведінки у підлітків.
2. Діагностувати схильність підлітків до адиктивної поведінки.
3. Організувати і провести соціально-педагогічну роботу з профілактики адиктивної поведінки учнів в освітньому закладі.

Об'єкт дослідження: процес соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки підлітків.

Предмет дослідження – підлітковий алкоголізм в контексті соціальної профілактики.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилося на базі Ворожбянського НВК (Лебединський район). Експериментом охоплено 46 учнів 8-11 класів. Для проведення соціально-педагогічного дослідження було обрано експериментальну та контрольну групу.

Результати дослідження:

- створено термінологічний словник з теми «Профілактика адитивної поведінки учнів»;
- здійснено теоретичний аналіз засад діяльності соціального педагога з профілактики адитивної поведінки у підлітків;
- продіагностовано учнів та виявлено схильних до адитивної поведінки;
- організовано і проведено соціально-педагогічну роботу з профілактики адитивної поведінки учнів в освітньому закладі.

Експериментальну роботу проводили в три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний. Значну увагу було приділено формувальному етапі, на якому розроблено програму соціально-педагогічної профілактики адитивної поведінки учнів. Дана програма реалізувалася протягом трьох місяців, включаючи в себе просвітницькі, профілактичні та дозвіллієві форми роботи. Результати контрольного експерименту показали, що досягнення ефективності профілактики адитивної поведінки учнів можливе за умови, якщо цей процес буде організований у напрямку дозвіллієвої діяльності, який включає у себе зміст, представлений первинною та вторинною профілактикою, форми і методи, які будуть спрямовані на превентивну освіту, непрямий профілактичний вплив, прямий профілактичний вплив, корекцію адитивної поведінки.

Подальші напрями дослідження вбачаються у розширенні змісту профілактичної роботи відповідно до розширення кола видів адикцій, трансформації системи соціально-педагогічної профілактики адитивної поведінки в інші види навчальних закладів, збагачення її новими формами і методами.

Список використаних джерел:

1. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
2. Бююль А., Цефель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей: Пер. с нем. – СПб.: ДиаСофт ЮП, 2001. – 608 с.

3. Гишинский Я.И. Социология девиантного (отклоняющегося) поведения / Я.И. Гишинский, В.С. Афанасьев / Учебное пособие. – СПб: СПбФ РАН. – 214 с.

4. Золотова Г.Д. Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки студентів (на прикладі навчальних закладів I-II рівня акредитації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки студентів» / Ганна Дмитрівна Золотова. _ Луганськ, 2006. – 31 с.

5. Денисов І.Г. Біологічні чинники девіантної поведінки та профілактика їх виявлень у вихованні громадської спрямованості у підлітковому віці / І.Г. Денисов / Пост методика. – 2002. – №7–8 (45–46). – С. 207–212.

6. Зарубежный опыт первичной профилактики злоупотребления психоактивными веществами среди несовершеннолетних: Учеб.-метод. пособие / Под ред. Л.М. Шипицыной. – М.: Моск. гор. фонд поддержки школьного книгоиздания, 2004. – 101 с.

Норець О.В.

студентка,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

У сучасних умовах в Україні спостерігається дефіцит сприятливого соціального середовища для виховання дітей і молоді. Все це впливає на погіршення криміногенної ситуації серед молоді. Збільшується число дітей і підлітків, поведінка яких виходить за межі моральних і правових норм. Структура і динаміка правопорушень, скоєних останнім часом підлітками, викликає занепокоєння суспільства.

В Україні дослідженням профілактики правопорушень підлітків займалися О. Ємець, В. Єрмоєнко, Г. Кашкар'юв, Н. Квітковська, І. Козубовська, Г.Міньковський, С. Немченко, В. Оржеховська, Є. Петухов, О. Пилипенко, Г. Пономаренко, О. Сєверов, В. Татенко, М. Фіцула, Ю. Янченко та ін.

Складність розв'язання проблеми посилюється суперечностями, які мають місце у шкільній системі навчання і виховання та роботі правоохоронних органів.